

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

Виходить 6 разів на місяць.

Ціна одного примірника 2 фен.

Ч. 15. (62).

Вецляр, 15. березня, 1917. р.

Рік III.

Хто за Українців, той і за всіх.

Не раз трапляється чути від тих земляків, що холодно, а то й ворожо відносять ся до української справи, той відомий „закид“, що, мовляв, „треба дбати за всіх, а не тільки за Українців.“

Випустивши з уст отсі слова, „мудрий“ земляк якимось гордо підводить ся перед вами і, коли ви є Українець, то зневажливо, з гори на низ, подивить ся на вас,—бо ж він за всіх, а ви за Українців, він вище вас, бо ж ширше ставить ся в своїх домаганнях. Він розкаже вам далі про „непотрібність нації“, яка піднімає „самолюбство й роздор“, про боротьбу „всім вмісті, не розділяючись“, навіть про „рівність, єдність, братерство“ і т. н.

Однак, щож робить після ціх слів наш „предобрий“ земляк? Як він дбає за всіх?

Коли вже за всіх, то мусів би дбати й за Українців, а між тим бачимо, що він чогось начеб то злий на тих Українців, що дбають за себе. Мабуть земляк думає, що отсі Українці велику шкоду роблять усім добрим людям і навіть собі через те, що дбають за своє добро, за своє щастє, а не за щастє „всіх людей“, як хотів би земляк.

Розуміється не кождий з тих земляків дивить ся на свідомих Українців, як на шкідників, бо багато з них і сами почувають себе Українцями, а тільки все з недовірям відносять ся до відокремленої праці за свій народ, за його добро, за його національно-політичну самостійність.

Зважим же отсі гарні слова—„треба дбати за всіх, а не тільки за Українців“ та подивимось, чого вони варті.

Перш усього, що значить „дбати за всіх“? На словах це можна скільки завгодно говорити, але як же се ділом робити? Чи ж можна так таки разом за всіх дбати? Отже, хто не слова тільки говорить, а дивить ся й на саме життя, тому ясно, що взаємовідношення чоловік має перш усього з тими людьми, з якими він найбільше є звязаний усім своїм життям. Хоч би наш „добрий“ земляк говорив би й робив не тільки для своїх, а й для чужих і далеких людей, то він се робив би все ж через тих людей, якими є оточений, з якими живе. І тому в ціх складних взаємовідносинах наш земляк постільки буде мати силу й значіння, постільки має силу й значіння його рідний народ. Та коли й між чужими живе Українець, то й тоді, загалом можна сказати, він тим більшу

вагу має в життю, чим вище культурно й економічно стоїть його рідний народ.

Як не мудруй, а не обминеш і не обідеш того, з чим природа звязала. Як далеко думкою не сягай, яких гарних слів не говори, а ділом будеш робити те, що навкруги тебе, і робити так, як є в твоїх силах, які дає тобі твій рідний народ. Скільки не говори „за всіх“, „разом зі всіма“, а на ділі виходить—„за своїх“, або „через своїх“.

Але більшість тих, що кажуть „дбати за всіх“ властиво ні за кого не дбають, хіба що за свою особу тай то по дурному. Бо ж такий погляд не є навіть власною „мудростю“ земляків, а є щось навіяного з боку. Це наші „добрії сусідоньки“, Москалі, вбили нам в голову думку про братерство та єдність з **ВОВКОМ**, з тією силою, що нас у наймитах, у рабстві тримає. Це їхні керманічі все опікували ся над „усіми“, щоб пити з них кров та нам, окраденим Славянам, говорити, що то для нашого добра вони кров нашу точать. Сербія й Чорногорія вже пожали наслідки московської опіки, а Болгарія давно геть відкинула ту **вовчу опіку** і в своїй політиці не помилилась, хоч як не репетували московські опікуни.

Нині до нас, Українців, прийшла черга поставити ся до тієї опіки. Для рішення цього питання давно вже вказує нам певне правило саме життя, а се—треба дбати перш усього за свій поневолений народ та за тих, що за нас дбають, за тих, з ким ми маємо смільний інтерес.

Гніт та знущання над Українцями з боку Росії вимагають всіх наших сил, щоб рятувати ся від могильного занепаду, і в цій великій праці нема коли журити ся „за всіх“, а треба зуміти подбати за себе та сповнити перший наш обовязок—помогати тим, хто нам допомагає. Це є наша користь, і тільки таке розуміння народної справи прихилить до нас найбільші сили, з якими можливо здобути волю і всі наші національні й політичні права.

Хіба ж це мале діло для нас, Українців, пізнавати себе та приймати участь у визволенню свого краю, свого рідного народу! Се є саме життя й найперші його вимоги, розуміння яких і відповідна праця дасть великоцінні наслідки як для свого народу, так і для інших поневолених народів Росії і для широких мас Москалів і навіть для робочого люду всього світу,—бо

нашими змаганнями до самостійности на віки буде підрубана грізна, дика самоволя московсько-азіатського царату.

Воля й економічний добробут самостійного українського народу дадуть **великі нові сили й вартости**, які збагатять не тільки українське життя, а в якійсь мірі збагатять життя інших народів, життя „всіх“.

Тому ті, що працюють за волю України, за волю великого 35. мільонового народу, ті посередньо працюють разом і зі всіма покривдженими, і тому з певністю можна сказати, що **хто дбає за Українців, той дбає тим самим і за всіх**.

В. І.

=====

* * *

О, праце для рідного краю,
Яка ти принадна та мила!
Бажав працювати б без краю,
Аж поки змагатиме сила.

Хотів би в тобі утопитись
Цілком із душею і тілом,
Щоб краю своєму прислужитись
Не лише словами, а й ділом.

Волів би я навіть і вмерти
Отут серед любої праці,
Нім десь супокійно, без чести
Прожити ганебно у мраці.

Я смерти зовсім не лякаюсь,
Усякий бо мусить вмірати,
Але я жалкую, що мало
Мені довелось працювати.

О, що за прекрасна та праця,
Котра за для рідного краю!
Від неї залежить лиш щастя...
Я кращої праці не знаю.

М. Деревій.

=====

Росія на порозі важних подій.

Командант петербуржських військ ген. Ковальов оголосив слідуочий поклик: „Наслідком розрухів, проб насильства і нападу на салдатів та поліцію та наслідком відбутих зборів по улицах остереігаєть ся людність, що військо дістало наказ ужити оружжя і не лякати ся ніяких способів, щоби удержати порядок у столиці.“ Часописі перестали виходити, рух трамваїв застановлено.

Різні приватні відомости з Петербурга стверджують однозгідно, мимо дуже скупих правитель-

ственних вісток, що в столиці Росії панують великі розрухи наслідком недостачі поживи. Штокгольмський коресподент пише про сі розрухи ось що: у Петербурзі розійшла ся вість минулого тижня, що карти на хліб мають виділювати дуже скупі пайки на голову, далі що до столиці від кількох днів нема ніякого довозу муки, та що військові влади відставили потай управі міста означену кількість муки з військових магазинів—се й викликало великі розрухи. Петербуржські пекарні були минулого понеділка зовсім закриті, а кілька днів перед тим були відчинені тільки по три години на день. Аж того дня не було в цілім Петербурзі ні фунта хліба. Того самого дня вибухли перші заворушення. Тисячі мужчин і жінок зібрали ся у цих кварталах города, де є фабрики хліба, і станули перед лавками з хлібом. Кінна поліція ужила холодного оружжя, щоби розсіяти юрбу, при чім убито, або зранено 20 осіб.

Слїдуючого дня зібрали ся великі юрби народу перед великим складом муки у монастира Аلكсандра Невського і перед складами інтендантури. Маса народу зросла до 8 години зранку на кількатисячну юрбу людей. Ся юрба хотїла здобути склади інтендантури. Тодї зявив ся на чолї козаків, жардармів і кількох ескадронів кавалерії петербуржський поліційний начальник ген. Балк від інтендантури, а поліцмайстер ген. фон Галме від монастиря. Двічі взивали вони надармо масу розійти ся, а після пустиці стріли в народ. З юрби впали у відповідь теж стріли; з обох сторін упало багато трупів і ранених. Кімнати хорих і трупарні сусідних шпиталїв заповнили ся вже до 10. години 40 трупами і поверх 120 тяжко раненими.

З полудня знищили маси кілька фабрик хліба. У вечері дали робітники кількох фабрик між іншими й путилівської фабрики оружжя до відома властям, що вони занехають всякі роботи, як їх товариствам доставки не видадуть зараз хліба. Тодї на гвалт почали військові пекарні пекти хліб робітничим товариствам доставки. В середу щойно можна було роздати цей хліб—тодї й публіка вперва від понеділка дістала дрібку хліба. Але лавки з хлібом мусїли зараз закрити, бо публіка напала на них і просто рабувала хліб без плати.

Під час демонстрацій були явні оклики: „Хай живе мир!“ Число убитих і ранених обчислюють між 300—400 людей. Політичні кола дуже занепокоєні тим явищем, бо воно заповідає великий переворот в Росії.

Недостачу поживи ще доповнює недостача вугля, якого трудно доставити через великі потреби промислу воєнного і брак ладу. Петербург і Москва останніми тижнями були без вугля.

А до того епідемічно ширить ся п'ятнистий тиф і обіймає широкі кола ріжного населення.

Що сі розрухи не покінчені, виходить з иншого донесення з Мальме в Швеції: у Петербурзі, в Москві й Одесі заведено військову диктатуру, яку поручено генерал-майорови Неврашинови з приказу міністерства внутрішних справ. Увів цю диктатуру Протопопов, щоби забезпечити ся перед виступами робочих. Для безпеченства Петербурга покликано нову бригаду козаків. В Одесі зоружено поліційні відділи скорострілами (пулеметами). Обуренне робочих зростає переслідуванням соціалїстів у краю.

Тайна міністерська нарада.

Італійська часопись „Коррієре деля Сера“ сновіщає, що криза недостачі засобів поживи в останніх днях ще збільшила ся. Нема муки й хліба передовсім в Петербурзі і Москві. Мають бути уведені до 14 днів карти на хліб, по 140 грамів на голову. Крім сього ніякі особисті поїзди до столиць не мають ходити через цілий тиждень, щоби їх заступити тягаровими возами з хлібом.

Дума приняла на порядок денний внесенне Мілюкова, щоби зараз заосмотрити Петроград, Москву та инші міста на засоби поживи за всяку ціну. На деннім порядку нарад Думи є допущенне представників робочих до комітету народньої оборони. Прийнято сей порядок тодї, як робочі оголосили страйк. В останніх днях прийшло знов до проливу крови.

Президент міністрів Голїцин скликав нагло засіданне міністерської ради, у якій брали участь президент сенату і його заступник, градоначальник Петрограду й инші впливові діячі.

* * *

Не за горами вже й весна—
Оце вже третя буде,
Як ся кривавая війна
Треває й—гинуть люде.

І знову принесе весна
Квіток—се кождий знає,
Зеленим рястом знов вона
Нам землю уквітчає.

Але чи принесе весна
Те, що весь світ бажає?
Чи спокій принесе вона?...
Сього ніхто не знає.

О, весно красна, чарівна!
Тебе ми всі благаєм—
Принеси мир на землю нам,
Що так давно чекаєм.

Ти нашу землю убери
Квітками запашними
І білу хоругву візьми
Й постав ти поміж ними.

Й тоді нам будуть милі лиш
Твої розкішні квіти,
А білий прапор ще милійш,
Милійш за все на світі.

Ну так скорійш, весно, прибудь
З квітками запашними
Та білий прапор не забудь
Поставити між ними.

М. Придорижний.

Вісти з робітничих команд.

Чим раз ближче й ближче стають товариші з роб. команд до всього українського руху й життя. Організаційна праця перенесла ся вже і на роб. команди. Засновують товариші різні товариства просвітні, каси хворих. Читають не тільки часописи, але й зичать книжки з мандрівної бібліотеки, які висилає т-во „Самостійна Україна.“ Немає дня, щоб не наспіло якесь замовлення:

„Миле т-во „Самостійна Україна!“ Щиро прохаємо від всієї команди вислати нам, як можно швидче, мандрівну бібліотеку. Нам уже казав ваш муж довіря і обіцяв її вислати, але це буде може довго, поки він вернеть ся з одізду. Тому прохаємо вислати на бібліотекаря Ро-ня (якого ми вибрали). Хлопці дуже цікавлять ся книжками Драгоманова, Франка („Мойсей“) і другими.

Комада Вальмерод.

Т-во „Самостійна Україна!“ „Ми люде, котрі находимо ся на роб. команді Гавбікельгайм, довідались з часописи „Громад. Думка,“ що у вас там є засновані мандрівні бібліотеки, з яких можна одержувати книжки до читання. Щиро прохаємо вас вислати нам книжок, які тільки можливо.

Микола К-й.

З команди Гальбрук пишуть нам: „Шановні товариші! Читаючи вашу часопись „Громадська Думка“ я найшов, що можна виписувати книжки з вашої мандрівної бібліотеки. Прошу, як що можна, то пришліть до нашої команди. Я беру на себе відвічальність.

Лука П-нь.

„Ми, полонені Українці, (лист з команди № 1869), вецлярського табору находимо ся на роботі у лісі вже другий рік. Ми одержуємо часопись „Громадська Думка“ і взнали, що дієть ся у нашому таборі і дуже бажаємо й свій голос прилучити до своїх дорогих товаришів Українців і повчитись, як можна нам здобути оту святу волю і

правду на своїй рідній Україні. Дуже бажаємо навчитись хоть слово за себе одповісти... Одсилаємо чотирі книжки, а одну оставляємо—„Кобзар“ 2-часть (щоб ще почитать) і дуже дякуємо вам, товариші, за ваші заботи об нас. Як можна, то пришліть книжки „Звідкіль взяла ся назва Україна?“ і другі, які є; ми хоч тут будемо освідомлювати ся, наскільки можливо. Од щирого серця шлем душевний привіт всім нашим товаришам Українцям. Бажаємо щасливого успіха в добрих ділах.

Яков П-н.

Богато оттаких листівок дістаємо ми кожного дня. За короткий час т-во „Самостійна Україна“ вислало 74 мандрівних бібліотечок на робітничі команди. 7 роб. команд вже обмінили першу свою бібліотеку.

Замовляйте, пишть, товариші, скорійше до нас за мандрівною бібліотекою. Товариство знов придбало нових, цікавих книжок.

Зібрав: Подоляк.

З таборового життя.

На телеграми від „Української Громади“ вецлярського табору, які були послані до українських таборів з нагоди Шевченківських Свят, одержані слідуєчі телеграми:

З Зальцведеля: Президія Генеральної Старшини дякує за привітну телеграму з нагоди великого національного свята й бажає, щоб здійснили ся ідеали нашого найбільшого Борця.

За Генеральну Старшину С-ич.

З Раштату: За ваші поздоровлення сердечно дякуємо й бажаємо вам і всьому українському народови з нагоди національного свята в честь нашого Борця за волю, Шевченка, як найскорійшого визволення.

Генеральна Старшина.

Шевченківські Свята.

У п'ятницю, 9. березня, з раннього раня в багатьох відповідних місцях всього табору вітер маяв нашими національними прапорами, першими провозвістниками Свят. Зі сходу віяв сердитий вітер, зривав з дому чисті, свіжі сніжинки й ніс кудись геть. В таборі було безлюдно й сумно. Аж ось о пів 10. години заграла сурма січовий марш і до гімнастичного бараку покvapно збирали ся січовики. Відсіль вони рівними лавами рушили до салі Народного Дому, де відбула ся святочна Академія на честь Т. Шевченка. Тут на краю гарно декорованої сцени з одного боку стояв прибраний вишиваними рушниками бюст (погрудде) нашого невмирущого Кобзаря, роботи полоненого оф. т. Є. Далі на зеленому тлі виднілась могила Шевченка з білим хрестом із-за якої блищала Дніпрова вода.

На початку хор Січи й т-ва ім. М. Лисенка в супроводі оркестри проспівав „Заповіт“ Шевчен-

ка. За сим пр. Б. Л-кий виголосив довшу, дуже красну й багату змістом промову про Великого Генія України й його значіння. Після цього промовляли ще двох товаришів. По промовах всі присутні проспівали „Не пора“ та „Ще не вмерла Україна“ й коло 12 години Академія скінчила ся.

У вечері того ж дня відбув ся концерт із Шевченкових переважно творів. Хороше проспівав під орудою т. Д-ка хоч і невеличкий, але добре вишколений хор т-ва ім. М. Лисенка—„Дівчина й рута“, „Наш отаман Гамалія“, „Іван Підкова“—слова Шевченка, музика Лисенка—та народні пісні: „Зїздив я коника“ та „Ой у полі круті гори“. Т. Л-ка продеклямував з почуттем „Холодний яр“ і частину з „Посланія до земляків“, Т.т. Ш., К. і Т. чудово відспівали гарне тріо „Світе тихий.“ Т. Д-к деклямував „Радуйся, ниво неполитая“, а т. Ч-к зі справжнім розумінням і з почуттям, але трохи крикливо й похапливо продеклямував „Осії гл. XIV.“ Концерт закінчив ся співом наших національних гимнів.

У неділю, 11. березня, о третій годині по полудні при чудовій соняшній погоді на плацу біля салі вправ в присутности численної публіки й німецьких офіцерів на чолі з п. Командантом табору відбули ся сїчові гімнастичні вправи. Перед сим Сїч вислухала святочне поздоровлення Курінного Отамана та проспівала під звуки оркестри український національний гимн. Туж же вперше відіграно „Святочний сїчовий марш полку Союза Визволення України“, уложений пр. О. Т-м. Сумні, як сама наша дійсність, звуки рідної мелодії срібними хвилями розпускались в повітрі й тонули в безмежнім просторі.

Після цього Сїч пройшла походом до Народного Дому, де відбув ся сїчовий концерт, який полягав в тому, що кількох товаришів сїчовиків виголосили промови, вказуючи на те, як високо цїнив „Сїч-матір“ Т. Шевченко, як він гарно виспівав її в своїх прекрасних поезіях та яку ролю відіграла Запорожська Сїч в історії українського народу. Промовці, яких публіка проводила зі сцени довгими оплесками, вивали Сїч до єднання, до сповнення Шевченкового заповіту. Інші товариші деклямували вірші Шевченка. Оркестра по черзі поміж промовами відіграла кілька сїчових пісень. Сяля була заповнена слухачами; багато людей приходило на свята з робітничих команд.

У вечері відбула ся вистава й концерт. На початку пр. Б. Л-кий виголосив коротеньку святочну промову. Затим виставлено перший акт історичної драми Шевченка „Назар Стодоля“. Всі тов. актори без винятку дуже добре справили ся з своїми ролями й мали великий успіх. Визначав ся барвистою грою т. Б-ко. Дуже гарні й, можна сказати, історично вірні були убрання всіх дїєвих осіб. Дїя закінчила ся під довгі й гучні оплески.

Другу та третю частину програми становили деклямації виключно з творів Шевченка та хорові співи, які випали дуже гарно. В другій частині була жива картина з „Причинна“, але треба сказати, що вона мало була зрозумілою для загалу.

Взагалі можна сказати, що концерт, хоч і скромними силами був упорядкований, але пройшов оживлено й видко задовольнив заповнену слухачами салю.

І на сей раз публіка розійшлась після виконання спільно з хором українських національних гимнів.

Так відсвяткували ми Шевченкові роковини. Тяжко святкувати своє найбільше національне свято в неволі, далеко від рідного краю, від тої благословенної землі, в якій лежать тлінні останки найбільшого сина України. Немає з нами ні батьків наших, ні жінок та дітей, ні братів та сестер, які поділили б з нами наші найглибші почуття, найбільші бажання й надії в цей урочистий момент, алеж нема й поліцає, який би забронив нам це свято. І хоч обходимо ми його в неволі, але вільно, так вільно, як тільки дозволяють нам на те обставини, в яких ми живемо, без жадних сторонніх перепон. Третій раз уже ми так обходимо це свято, третій доземний уклін віддаємо в неволі найбільшому борцеві за волю, й хто скаже, що останній!

Та проте ми знаємо, що наші брати по той бік боєвої лінії не мають спромоги, бо їм не дають, виказати пошану тому, хто життє положив за свій нарід, навіть так скромно, як ми її виказуємо, і разом з журбою, що не „в сїмі вольній новій“ ми поминаємо „не злим, тихим словом“ свого провозвістника волі, у нас вітає радість і надія, що ми це робимо на світанні нашого національного визволення.

С. Зубченко.

Т-во „Самостійна Україна.“ 10. с/м. відбулись загальні збори товариства „С.У.“ зі слїдуючим денним порядком: 1) Звіт заряду зі своєї діяльності, 2) Вибір нового заряду, 3) Звіти мужів довіря з робітничих команд і 4) Біжучі справи.

На зборах були присутні всі активні і дійсні члени Т-ва числом 43.

По внесеній т. К-м пропозиції збори відкрито співом: „Не пора, не пора Москалеви й Ляхови служити...“

По оголошенню зборів відкритими, п. офіцер К. забрав голос і коротко указав свій погляд, як мужі довіря можуть відносити ся до різних скарг, як їх залагоджувати і писати об сїм звіти.

Після сього здавав звіт заряд. Звіт був прийнятий і приступлено до виборів нового заряду: голови, заступника на голову, писаря, скарбника і господаря. Вибрано: головою т. Л-го, скарбником т. Б-ка і писарем т. Б-ця, які й були на цїх місцях, а заступником голови вибрано нового, т. Д-ра, і добавлено ще одного члена заряду—господаря, який разом з тим буде мати догляд за бібліотекою.

Потім дали звіти зі своєї діяльності кождий з мужів довіря.

Далі підносились справа про поліпшення життя по деяких робітничих командах. На сільських роботах, як зазначували мужі довіря, більшість полонених добре живуть і працюють і в гарних відносинах зі своїми працьодавцями.

Над звідомленнями й порушеними справами розвинули ся довгі дискусії й винесено відповідні ухвали.

Збори заняли цїлий день 10. березня, а іменно: від 1/2 10. до 12. годин рано, з 1/2 3. години по обіді до 6 й від 7. до 9. год. вечера, разом 8. годин. За сей час забирали товариші 237 разів сло-

во, так що пришлось обмежувати час зпочатку до 5, а опісля до 3 і 2 хвилин на розмову, і до кожної точки постановлено було забирати голос не більш як два рази.

Збори закінчилися рівно в 9. годин вечера співом: „Ще не вмерла Україна.“

Беззабава.

Генеральна Старшина. 13. березня відбуло ся чергове засідання Генер. Старшини зі звичайним денним порядком. На початку прийнято звіти від організацій з їх діяльності за останній тиждень. Затим обговорювали ся дрібні біжучі справи. Важного нічого не стало ся.

В І Й Н А.

(від 9. до 12. березня 1917. р.)

На західнім фронті почала ся пальба артилерії, яку чути аж до Парижа. Бій провадить ся в Шампанії, над Соммою, над Маасом. Німці взяли до неволі 299 жовнірів, 6 офіцерів.

На східнім фронті був завзятий бій коло гори Мадярос в Карпатах. Росіяни втратили 13 офіцерів 991 салдатів до полону. Крім сього забрали Німці з Австрійцями 17 скорострілів, 5 мінометів і багато муніції.

У Перзії зайняли Росіяни міста Сенш, Гамадан, Кенгавер і Дайлетабат, а Англіїці, зайнявши Кутель-Амара, взяли велике місто Багдад у неділю в ранці 11. березня. Турки цофнули ся в суботу о 3 милі на захід від Багдаду.

За місяць лютий затопили підводні судна кораблів містимости 700.000 тон.

Про російську офензиву ген. Войнович, високоцінний знаток воєнного положення, пише ось що:

Про силу, якою розпочнуть Росіяни свою весняну офензиву, не знаємо нічого певного. Після всього, що було перед тим, можемо прийняти, що російські сили ледве чи перевищать числом ті війська, які виступили до наступу 1916 року. Виненне прогалини, які повстали в їх рядах наслідком їх безоглядного ведення війни, мабуть вже вичерпало їх хвилево розпорядимий людський матеріал. Коли сей здогад правдивий, то треба взяти під увагу ще й те, що фронт Росіян з червня 1916 р. був значно коротший ніж теперішній, бо тоді він сягав на полудне тільки по карпатській хребет на буковинсько-молдавській границі, підчас коли тепер став о 400 кілометрів довший через те, що через румунські події був примушений розширити ся аж по Серет. Отже як би взяти, що російські сили будуть такі засильні, що й на початку походу 1916 року, або незначно сильніші від них, то Росія все таки не мала б ніякої певности, що зможе розторочити осередні держави.

Що дотичить запевнення воєнних снарядів, під чим розуміємо в першій мірі головню амуніцію для піхоти і для артилерії, то не сумніваємо ся ні хвилини, що Росія розпоряджає достаточними припасами, щоб зачати велику офензиву. Однак супроти заостреної війни підводними суднами ми сумніваємо ся дуже, чи Росія буде в стані доповнити в час величезний зужиток офензиви, коли вона не змогла ся до сього часу, щоби покривати всі потреби своїми фабриками. І в сїм пункті не можуть бачити Росіяни ніякої причини, яка давала б їм певність великої побіди.

Вісти з Росії й зі світа.

ЧИ БУДЕ МИР В ЛІТІ?

Відень (Прив. тел.) Особа, що стоїть близько правительства, висловила ся в довшій розмові з кореспондентом „Прагер Тагебят-у“:

„Погляд, висловлений німецьким державним секретарем Ціммерманом, що літо принесе нам мир, не є пустою фразою, тільки добре обдуманим висказом. Говорю се тому, що й наше правительство від деякого часу руководить ся в своїх працях виглядом на мир. Всі зарядженя, які видано у нас послідніми днями або які мають бути видані, мають на увазі перехід до мирового господарства. Одним з доказів на те є призначене більшої квоти на суспільні ціли. Ніхто не може сього знати, що принесуть нам в найблищій будучности звідомлення з боєвих фронтів та спокійно дожидаємо рішення і свідомі своєї відвічальности керманічі держави можуть вже сьогодня говорити про мир“.

РОСІЯ ПЕРЕД КАТАСТРОФОЮ.

Приватні вісти з Петербурга, донесені часописями французькими, англійськими, та італійськими, малюють загальне розярнене в Росії. Засідання повної Думи, як і по комісіях, прибрали вид бурливости і нервозности. Дума відкидає всі предложеня кабінету—знак тому, що між ними наступив цілковитий розлом. Знамениті діячі, що знають відносини, говорять що Росія є в передодні важних подій, які перевернуть увесь лад державний. „Колокол“ подає свій погляд, що уся суспільність поділила ся на опозицію і байдужих, між якими прийде до розправи, та віщує розв'язанне думи, роблючи закид поступовому бльокови, що він тяжку годину Росії використовує для власного обрахунку.

На засіданню Думи підняв президент комітету воєнного промислу Гучков інтерпеляцію (запитанне) іменем 36 членів Думи, що дієть ся з доставкою поживи. Він говорив отщо: Теперішня від давня звісна дезорганізація (безладде) російської кому-

нікації прибрала такі форми, що це грозить нещастем цілій державі. Як так буде доставляти ся поживу війську й населеню, то війна приведе Росію до катастрофи.

РОСІЯ РОЗВЯЗУЄ ПОЛЬСЬКЕ ПИТАННЄ.

З Петербурга доносять, що кермуючі кола вже погодили ся щодо польського питання. Дня 27 березня має бути оголошений маніфест царя до Поляків, в яким обіцяється їм автономію. Польська корона буде звязана з російською тільки особою царя. Поляки мали би свою армію, управу, почти і желізницї.

Дають, бачте, ласкаві Москалі те, чого вже не мають!

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ НА ВОЛИНІ.

В ковельській округі заложено дотепер 17 українських шкіл. Працює в них 19 учительських сил, переважно Українські Січові Стрільці. При кожній майже школі закладаєть ся в ковельській українській школі ялинка для дітей, а тепер приготавляєть ся шкільний концерт. Місцеві люде жадні українського слова й попитують за українськими часописями та книжками. Потрібна найбільше література історичного змісту. Дітей учить ся 1121.

В округі Володимира Волинського є 20 шкіл, дітей учить ся 1.003, учителів є 25.

Разом на Волині є 38 українських шкіл з 2.164 учнями і 45. учителями.

РОЗВ'ЯЗАННЄ ТОВАРИСТВА „ПРОСВІТА“ В КАТЕРИНОСЛАВІ.

Петроградський „День“ доносить: Катеринославський губернатор повідомив міністерство внутрішніх справ про се, що він уважав за необхідне розв'язати українське товариство „Просвіта“. Мотивів розв'язання сього дуже великого освітнього українського товариства катеринославський губернатор в своїм повідомленню не подає.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ СОЦ.-ДЕМ. ПАРТІЇ.

„День“ доносить з Одеси: Воєнно-окружний суд, розібравши справу катеринославської організації української соціал-демократичної робітничої партії, засудив управителя каси хорих в фабриці Шодуара Романченка та селян Вирву й Дубового на 4 роки каторги; трьох інших обвинувачених суд оправдав.

УМОВА МІЖ РОСІЄЮ І АВСТРІЄЮ.

Між Австрією і Росією зроблена умова про поміщення хорих полонених в нейтральних краях. Духотники офіцери будуть розміщені в Швейцарії, інші хорі салдати і офіцери—в північних державах. Вибирати хорих буде змішана комісія при лікарях з неутральних сторін.

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ПЕТРОГРАДІ.

Петроградська „Речь“ о ч. 13 з д. 28 січня с. р. містить на виднім місці (на 1-шій стороні) велику оповістку українською мовою й правописю слідуячого змісту: Петроградське Українське Громадське Зібрання „Громада“, зала Калашниківської біржі (Харківська вул. № 9) 28 січня (января) 1917 р., артист театра Музичної Драми Павло Максимович Журавленко улаштує великий український концерт. Весь чистий прибуток піде на користь „Громади.“ В концерті ласкаво згодились взяти участь багато визначних артистів і артисток.

У ч. 15 „Речи“ з 30. січня с. р. поміщена знов отся оповістка українською мовою й правописю: Українське Літературно-Художнє Товариство. В концертній салі Тенішевської Школи (Моховая, 33). В суботу, 21. січня 1917 р. перший великий український концерт при ласкавій участі визначних артистів.

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У КИЇВІ.

Київське товариство „Прихильники музики“ заповіло на лютий і март ряд концертів, посвячених музиці українській, польській, східній і ин.

Листи з робітн. команд.

I.

Шлемо привіт і щирю подяку п. н. професорам, учителям і всім землякам в організаціях за невтомну працю як в таборі, так і на робітничих командах. Дякуючи Вашій праці, ми за останній час багато дечого зрозуміли, впізнали себе і зрозуміли, чого нам треба. А тепер ми будемо старати ся допомогти в цій справі всім, що тільки від нас залежатиме, як словом, так і ділом, і на всякий поклик чи від Вас, чи від Союзу Визволення України ми назавше кажем, що ми з Вами. Нас же просимо не забувайте та присилайте часописі, а то ми за 5 число лютого часописей не получали, а за 10 лютого получили.

З великим зацікавленнем чекаємо мандрівної бібліотеки.

За цим бувайте здорові! Остаємось назавше вірними синами нееньки України.

Команда Райскірхен.

II.

Дуже дякую за газети, які я получаю і які дають мені розвагу тут на робітничій команді. Читаючи газету про це гарне діло, прихилию ся всім моім серцем до Вас, дорогі брати, Українці. Дай Боже, щоб ця війна привела нас до чогось кращого, щоб ми скинули тяжкі кайдани, скинули ярмо.

При цім передайте од мене всім землякам Українцям сердешний привіт і щиро подяку за їх працю на користь нашій рідній Україні.

З ком. Michelbach Hütte.

III.

Я получив від Вас уже кілька раз вашу часопись, за котру вам щиро дякую. Як читаю вашу часопись, то мені кажеть ся, що я тоді находжусь не в полоні, а зовсім на волі, на своїй рідній Україні!

Прошу висилайте і на дальше, буду вам щиро дякувать. Я узнав із вашої часописі, що у вас заснувалась мандрівна бібліотека, то прошу вишліть мені хоть невеличку бібл. Ми з товаришом послали вам 2 марки жертви, а не знаєм—одержали ви чи ні. Поки що, бувайте здорові!

З ком. Hirschberg № 10608.

Найновіща вість Бюро-Вольфа з 15. березн. с. р.

Революція в Петербурзі.

Петербург, 15. березня. Петербурська телегр. агенція доносить:

В Петербурзі вибухла революція. Екзекутивний комітет з 12 послів до Думи захопив уся власть в свої руки. Всіх міністрів арештовано. Гарнізон Петербурга зєдинив ся з революціонерами. В четвер (середа?), на третій день революції, знова привернено лад у столиці. Думський посол Енгельгардт є іменований комендантом Петербурга.

ЖЕРТВИ.

На волинські школи.

Жертвують співробітники „Громадської Думки“ свій гонорар за надруковані річі в часописі за січень і лютий місяці 1917 року.

За січень: Від т.т. П. 10 м. 74 ф., Ч. 1 м. 84 ф., С. К-а 36 ф., В. Л-ий 18 ф., Л. Л. 2 м. 14 ф. Слухач 2 м. 44 ф., В. Г. 2 м. 92 ф., А. Що-лів 2 м. 38 ф., Чухрай 1 м. 86 ф., К. Я. 1 м. 40 ф., Л. Любисток 11 м. 30 ф., В. 30 ф., Г. 34 ф., Подоляк 3 м 98 ф., К. Химера 60 ф. Шупик 50 ф., С. К-ий 1 м 34 ф., Безсторонній 52 ф., Г-р 1 м. 4 ф., Свій 1 м. 80 ф., Л-ко 3 м. 74 ф., С. К. 26 ф., Січовик 20 ф., Жолудь 1 м. 58 ф., Щирий 48 ф., К. Жвавий 48 ф., С. Зубченко 2 м. 78 ф., Є. 14 ф., Б. 2 м. 60 ф., К. Очерет 60 ф., Л-ко Цікавий 1 м. 54 ф., Гр-ченко 54 ф., Я-го 50 ф., Невідомий 26 ф., Кубанець 1 м. 72 ф., разом 65 марок 40 фен.:

За лютий: від т.т. С. К-ба 2 м. 68 ф., Н. Б-ць 90 ф., С. К-ий 2 м. 76 ф., Подоляк 3 м. 90 ф., Січовик 50 ф., С. К. 2 м. 44 ф., С. Троянда 1 м. 6 ф., П-к. 84 ф., К. Гучний 84 ф., Невідомий 1 м 60 ф., Б. 28 ф., В. Г. 54 ф., Таємний 56 ф., П. 2 м. 76 ф., А. Нещасливий 96 ф., Л. Л. 74 ф., С. Зубченко 62 ф., Капа 2 м. 64 ф., К. Зміна 48 ф., А. Сименко 1 м. 74 ф., Т. 4 м. 72 ф., Верболіз 72 ф., І. С-ов 14 ф., Н. 1 м. 30 ф., М. Касянчук 84 ф., Донець 68 ф.,

Беззабава 34 ф., І. Г. 64 ф. Яким Таємний 2 м. 48 ф., разом 40 марок 34 фен.

Разом за 2 місяці 105 марок 74 фен.

На просвітні ціли.

Від роб. ком. Grube Fortuna № 2074—14 мар.
„ „ „ Burger Eisenwerk № 1436—7 „

На волинські школи.

Від т.т. роб. ком. Schwalbsh: Ан. К-ко 55 ф., і З-ць 50 ф., разом 1 мар. 5 фен.

Від т. Ст-чового 10 фен.

Від ком. Alendorf № 2881—3 мар. 40 фен.

На січовий прапор.

Від т. Полк-го, ком. Altwiedermus № 633—50 ф.

На українських сиріт і вдів.

Від роб. ком. Bierstein — 6 марок.

На часоп. „Громадська Думка“

Від роб. ком. Bierstein—3 мар. 20 фен.

„ т. Полк-го, ком. Altwiedermus № 633—50 ф.

„ ком Ahausen № 10535 — 50 фен.

На хорих в лязареті.

Від ком. Ahausen № 10535 1 мар. 50 фен.

„ „ Obersflörshausen 4 „ 60 „

„ т. Полк-го, Altwiedermus № 633 50 „

На пам'ятник помершим полоненим.

Від роб. ком. № 1385 Wahner Filial Lager 10 м. 50 ф.

„ „ „ Ahausen № 10635 — 1 мар.

На тяжко хорих в лязареті.

Комісією по зборі жертв на тяжко хорих в лязареті (сухоти) зібрані вже слідуєчі жертви в таборі: січовики і артисти 6 м. 2 ф.; III бльок: 2 бар.—3 м., 3 бар.—2 м. 74 ф., 4 бар.—10 м. 88 ф.; IV бльок: 1 бар.—3 м. 20 ф., 3 бар.—3 м. 70 ф.; VII бльок: 3 бар.—1 м. 60 ф., IX бльок: 4 бар.—1 м. 85 ф.; кустарі—1 м. 70 ф., 3 бар.—3 м. 3 ф.; переводчики—2 м. 20 ф.; VIII бльок, 2 бар.—5 м. 58 ф., VI бльок: 3 бар.—3 м. 62 ф., 4 бар.—2 м. 50 ф.; на кухні II бат. 1 м. 60 ф., разом 53 м. 22 ф.

ОГОЛОШЕННЯ.

Командатура подає до відома, що почавши від 19. лютого не приходить ніяка посилка грошей з Росії через Базель (в Швейцарії) для російських полонених. Причини не знають.

С п р а в к и.

Тов. Н. Самінюк, ком. Lütze. Wiebelschbach № 11709. Посилка для Вас до табору не приходила.

Т.т. Т. Мельник, ком. Michelstadt № 2257 і П. Дидоренко, Nider Walluch № 991. Ваші посилки послані на команди.

Т.т. С. Росік, А. Покладов, Д. Губарь і К. Петренко, ком. Michelstadt № 2257 і Obstgelberfall № 10967. Гроші для Вас не приходили.

Канцелярія Генер. Старшини.